

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

نخستین دوره سلسله نشست‌های چشم‌انداز صنعت گردشگری ایران

گزارش (۱۱)

نقد کتب تالیفی دانشگاهی برای رشته‌های گردشگری

(گفتار نخست - ۲۵ مرداد ۹۵)

برگزارکننده: مرکز گردشگری علمی - فرهنگی دانشجویان ایران
سازمان‌های همکار: خبرگزاری دانشجویان ایران (ایسنا)، سازمان انتشارات
جهاد دانشگاهی

ناظر و ویراستار: صدرا عمویی

همکاران: زینب یوسفی، حسن دلخوش، حمیده روزبهانی، سمیه ایمانیان،
محمدحسین جان‌بابانژاد، مصطفی سرایی

سخنرانان این نشست:

- دکتر شهرود امیرانتخابی / رئیس موسسه آموزش عالی علمی- کاربردی
میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری
- دکتر حمید عامریان / پژوهشگر و مدرس دانشگاه
- عادل تقوی / رئیس سازمان انتشارات جهاد دانشگاهی

نشانی دبیرخانه نشست‌ها:

تهران، خیابان انقلاب اسلامی، خیابان فخررازی، خیابان شهدای ژاندارمری شرقی، پلاک
۷۲، طبقه دوم، مرکز گردشگری علمی- فرهنگی دانشجویان ایران
شماره تماس: ۶۶ ۴۹ ۱۲ ۲۲ و ۶۶ ۴۹ ۱۱ ۳۶ - شماره: ۶۶ ۴۹ ۱۵ ۸۶
نشانی سایت: www.istta.ir پست الکترونیک: info@istta.ir

مقدمه

مرکز گردشگری علمی - فرهنگی دانشجویان ایران به منظور شناختن و شناساندن فرهنگ و تمدن ایران به دانشگاهیان کشور از سال ۱۳۸۱ در ابعاد فرهنگی، آموزشی و پژوهشی فعالیت می‌کند که از زمره شاخص‌ترین اقدامات آن می‌توان به موارد ذیل اشاره داشت:

الف) تورهای علمی - فرهنگی (مانند برگزاری موفق ۱۱ دوره "طرح ملی ایران مرز پر گهر" - بازدید دانشگاهیان سراسر کشور از موارث فرهنگی و پروژه-های صنعتی سراسر کشور، اجرای ۱۰ دوره طرح ملی دریای خاک "کویرنوردی دانشجویان ایران"، ۲ دوره طرح ملی گنبد گیتی "کوهنوردی دانشجویان ایران" و ...)

ب) همایش‌ها و نشست‌های تخصصی (مانند برگزاری موفق ۱۱ دوره همایش ملی علمی - پژوهشی خلیج فارس، ۲ دوره جشنواره عکس دانشجویی جاذبه‌های گردشگری ایران، ۳ دوره زنگ ملی گردشگری، همایش ملی تأثیر هدفمندی یارانه‌ها بر توسعه صنعت گردشگری کشور، همایش ملی راه ابریشم، جشنواره ملی فیلم جیبی دانشجویان سراسر کشور با موضوع گردشگری و میراث فرهنگی، جشنواره گروه‌های دانشجویی حامی میراث فرهنگی و گردشگری سراسر کشور و ...)

پ) پژوهش و طرح‌های مطالعاتی گردشگری (مانند چاپ ۱۸ عنوان کتاب تخصصی، گزارش علمی و انتشار فصلنامه‌های تخصصی "میراث و گردشگری" و "مطالعات فرهنگی و سیاسی خلیج فارس و ...)

ت) اطلاع‌رسانی و تبلیغات (شامل پایگاه اطلاع‌رسانی مرکز گردشگری علمی - فرهنگی دانشجویان ایران istta.ir و پایگاه‌های مربوط به همایش‌های مرکز و ...)

ث) آموزش (مانند اجرای دوره‌های کوتاه مدت آموزش میراث فرهنگی و گردشگری و دوره‌های کد اخلاق جهانی گردشگری و ...).

این مرکز در راستای ساماندهی نظرات نخبگان حوزه گردشگری با توجه به شرایط کنونی کشور که اقتدار ملی و آرامش اجتماعی زمینه را برای شکوفایی ظرفیت‌های فراوان گردشگری و رونق این صنعت را فراهم کرده، سلسله نشست‌های تخصصی را برای بررسی ابعاد و آثار مختلف گردشگری در دوران کنونی و پاسخ به پرسش‌های احتمالی طراحی کرده است.

تردیدی نیست که فعال‌تر شدن دولت یازدهم در عرصه دیپلماسی و نتایج موفقیت‌آمیز مذاکرات هسته‌ای، چشم‌انداز متفاوتی را برای فعالیت‌های گردشگری در کشور به وجود آورده است. این سلسله نشست‌ها برای تبیین و بررسی چشم‌انداز کنونی گردشگری در کشور طراحی شده است و تلاش خواهد شد تا تاثیرات متغیرهای مستقل چهارگانه‌های اقتصاد، فرهنگ، امنیت و سیاست بر حوزه گردشگری به صورت موردی و مسئله‌محورانه به بحث گذاشته شود و نتایج و مباحث هر یک از نشست‌ها به صورت گزارش مستقل به اطلاع مدیران، مسوولان و نیز علاقه‌مندان برسد.

رحیم یعقوب‌زاده

رئیس مرکز گردشگری علمی - فرهنگی

دانشجویان ایران

دکتر شهروء امیرانتخابی *

ابتدا سپاس ویژه دارم از مرکز گردشگری علمی- فرهنگی دانشجویان ایران برای توجه به موضوع کتب تألیفی دانشگاهی در حوزه گردشگری که جزء مهم‌ترین چالش‌ها در حوزه آموزش گردشگری است. بنده در حدود دو سال است که وارد حوزه اجرایی آموزش‌های رشته گردشگری شده‌ام و تجربیات خود را به عنوان مقدمه خدمت‌تان عرض می‌کنم و چالش‌هایی که در این حوزه وجود دارد را مطرح می‌کنم.

همان‌طور که مطلع هستید انقلابی در دولت یازدهم پدید آمده است که جناب آقای دکتر سلطانی‌فر، رئیس محترم سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری، این انقلاب را انقلاب هتل‌سازی نام‌گذاری کردند. آمارى که ایشان اخیراً اعلام کرده‌اند شامل ساخت حدود ۳۵ هتل

---

* رئیس مؤسسه آموزش عالی علمی- کاربردی میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری

در سال گذشته بوده است و تا پایان سال دولت دوازدهم حدود ۲۰۰ هتل دیگر هم ساخته خواهد شد که طبق برآوردی که انجام شده یک انقلاب در زیرساخت‌های گردشگری در حال وقوع است؛ ولی متأسفانه به اندازه کافی در مورد مهم‌ترین رکن گردشگری که آموزش است، بحثی به میان نیامده است. کلیه آمار و ارقام پیرامون هتل‌سازی است، ولی نیروی انسانی ماهر جهت ارائه خدمات به زیرساخت‌های حوزه گردشگری به قدر کافی موردتوجه قرار نگرفته است و فعالان و سیاست‌گذاران در حوزه گردشگری در این خصوص اقدامات لازم را انجام نمی‌دهند که متأسفانه بزرگترین چالشی که در آموزش عالی درگیر آن هستیم، همین مسئله است.

زمانی که من در سال ۱۳۹۲ وارد موسسه آموزش عالی علمی-کاربردی میراث شدم، مشاهده شد اکثر سرفصل‌هایی که در منابع و کتب وجود دارد به هیچ وجه نیاز دانشجویان در این حوزه را برطرف نمی‌کند. البته سرفصل‌هایی نظری از قبل نگاشته شده بود که چندان محتوای کاربردی و مهارتی نداشت در حالی که بین ۵۰ تا ۷۰٪ دروس دانشجویان در حوزه گردشگری حتماً باید مهارتی باشد و برای دانشجویان سرفصل‌های مهارتی نوشته شود. رشته‌های گردشگری باید با دیگر رشته‌های دانشگاهی تفاوت داشته باشد و دانشجویان باید مهارت‌های لازم را آموزش ببینند و تجربیات لازم را کسب کنند. مهارت‌ها فقط از مطالب یک کتاب استخراج نمی‌شود، دانشجویان ما حتماً باید ببینند و با مشاهده، دانش مهارتی خود را افزایش دهند.

علاوه بر آن نیازمند مشارکت و حضور اساتید تخصصی هستیم که در این زمینه با فقر مواجه هستیم و بیشتر اساتید رشته جغرافیا در حال حاضر متولی آموزش گردشگری کشور هستند. اکنون در مراکز علمی-کاربردی اکثریت افرادی که موفق به دریافت ID می‌شوند و تدریس می‌کنند، اساتیدی هستند که در رشته‌های مختلف جغرافیا فارغ‌التحصیل شده‌اند و

متخصص حوزه گردشگری نیستند. اما ظاهراً اولین دانشجویان در رشته گردشگری در مقطع دکتری فارغ‌التحصیل شدند. امید است که این چرخه ادامه داشته باشد و اگر هم قرار است تغییری صورت بگیرد به دست همان دوستان باشد.

علاوه بر این حتماً باید بُعد پژوهش تقویت شود، چون باید سرفصل‌هایی که نوشته و تهیه می‌شود متناسب با رشته‌های گردشگری باشد. به همین دلیل ما در موسسه آموزشی میراث فرهنگی تصمیم‌هایی گرفته‌ایم که ۵۰ سرفصل جدید آماده کنیم و با کارگروه‌های تشکیل شده به بررسی نیازهای روز پرداختیم، نیازهایی مثل ارتباط با بازارکار، نیازهایی که با شعارهای دولت و مبتنی بر اولویت‌های آن باشد، این موارد در موسسه طی یک سال تدوین شد و اولویت با سرفصل‌های مهارتی بود. امید است این سرفصل‌ها با همکاری موسسات، دانشگاه‌ها و مراکز گردشگری که در حال حاضر دروس گردشگری تدریس می‌کنند، تحول در حوزه آموزش گردشگری و هتل‌داری کشور را به دنبال داشته باشد. به عنوان نمونه مواردی از این سرفصل‌ها را خدمت‌تان عرض می‌کنم:

در مقطع کارشناسی؛ رشته‌های حسابداری اقماری گردشگری، گردشگری سلامت، گردشگری ورزشی، گردشگری دریایی، گردشگری یکتاپرستی، بوم گردشگری، زمین‌گردشگری، گردشگری دفاع مقدس، گردشگری علمی و صنعتی، گردشگری معلولان و افراد استثنایی، گردشگری ماجراجویانه، دیپلماسی گردشگری، بازاریابی گردشگری، بازاریابی الکترونیک گردشگری، بازاریابی مهمان‌داری و گردشگری مردم-شناسی تدوین شده‌اند. این رشته‌ها مرتبط با گردشگری بود که به تصویب سازمان میراث فرهنگی رسیده است تا سرفصل‌ها کمک شایانی به محتوای آموزشی ما نماید. البته یک فراخوان به اساتید دانشگاه‌ها ارسال شد که با هدف توسعه ادبیات گردشگری کتاب‌های تألیفی تولید کنند و حمایت‌های

لازم نیز انجام خواهد شد به شرط آن که سرفصل‌ها واقعاً مهارتی باشد و محتوای آنها شامل مواردی باشد که مورد نیاز ما هست.

گام بعدی که در موسسه آموزش عالی علمی- کاربردی میراث فرهنگی برداشته شد بازنگری در منابع و فراخوان برای تدوین کتب دانشگاهی است. بسیاری از منابعی که در این حوزه وجود دارد دیگر پاسخگوی ما نیست و کاملاً نظری است. ما این‌ها را هم احیاء کردیم و در سرفصل‌های آنها بازنگری انجام شد.

از سوی دیگر نظر به اینکه پژوهش به عنوان یک بازوی کمکی برای آموزش است، علی‌رغم مشکلات و چالش‌های مالی که برای انجام این کار وجود دارد، جهت تقویت این بُعد قسمت پژوهش را راه‌اندازی کردیم و امیدوارم در آینده با حمایت‌هایی که صورت خواهد گرفت این بخش را هم بتوانیم تقویت کنیم.

مسئله دیگر آن است که در کتب گردشگری از تجارب سایر کشورها در این زمینه یاری نمی‌گیریم، اگر توجه کرده باشید بخش بین‌الملل دانشگاه-های ایران که در حوزه گردشگری فعالیت دارند به دلایل زیادی با سایر کشورهایی که تجارب خوب و موفق در زمینه گردشگری دارند هیچ مشارکت و فعالیت مشترکی ندارند. فقط درصد بسیار محدودی در این زمینه گام برداشته‌اند. مثل اقداماتی که در مراکزی همچون مرکز گردشگری علمی- فرهنگی دانشجویان ایران صورت می‌گیرد و از جاهای دیگر تلاشی برای ارتباط یا استفاده از منابع یا کتاب‌هایی که در این زمینه چاپ می‌شود، وجود ندارد.

یکی از چالش‌های مهمی که در حوزه گردشگری وجود دارد مسئله درآمد نفتی است و اتکاء به درآمدهای نفتی باعث شده در حوزه گردشگری و در عرصه آموزش عمومی در مورد اهمیت گردشگری صحبتی به میان نیاید. متأسفانه بسیاری از افراد جامعه رشته‌های گردشگری را نمی‌شناسند،

شاید به دلیل این باشد که زمانی از محل درآمد نفت بیشترین درآمد را داشته‌ایم، دانشکده نفت ما فعال بود و خیلی از رشته‌های دیگر گسترش و تقویت نشده است. اما در حال حاضر سیاست دولت بر اساس جایگزینی درآمد گردشگری به جای درآمد نفت است. اما مشاهده می‌کنیم هیچ‌گونه حمایتی از سوی دولت صورت نمی‌گیرد و هر موسسه و گروهی بدون کوچکترین حمایت از سوی دولت به طور جداگانه در این زمینه مشغول فعالیت می‌باشند. در این زمینه رسانه‌ها هم مثل جامعه به این مقوله کمتر توجه می‌کنند که در نهایت، آسیب این فرآیند به آموزش گردشگری بر می‌گردد. در اینجا لازم می‌دانم نتیجه‌گیری را در دو قسمت خلاصه کنم:

در مرحله اول باید ببینیم نیروی انسانی که قرار است در این عرصه فعالیت کند با کدام محتوای درسی باید خود را تقویت کند تا بگوییم چه اندازه نیروی انسانی ماهر می‌خواهیم و آنان را برای تقویت زیرساخت‌های گردشگری تربیت کنیم و با کدام مدرسین؟ مدرسینی که اغلب از رشته‌های غیرمرتبط وارد این حوزه می‌شوند و متأسفانه کمکی به حوزه گردشگری نمی‌توانند بکنند. مگر این که حوزه گردشگری در سال‌های آینده با کارهایی که در مراکزی مثل مرکز گردشگری علمی- فرهنگی دانشجویان ایران یا موسسات دیگر انجام می‌شود به این اهداف دست پیدا کند و ضرورت دارد تا دانشجویانی در مقاطع تکمیلی داشته باشیم، دانشجویانی که با تحولات روز دنیا همراه هستند تا بتوانند این رشته را تقویت کنند که مهم‌ترین بُعد آن تقویت همین کتب درسی است و آخرین مثال را هم خدمت دوستان عرض کنم؛ بسیاری از اساتید ما از کمبود منابع درسی روز دنیا سوء استفاده می‌کنند و محتوای درسی ضعیف به دانشجویان ارائه می‌دهند. در حوزه گردشگری چون منابع جدید و قابل استفاده اندک است، مشاهده می‌کنیم که با یک جزوه ۱۰ صفحه‌ای مهم-ترین دروس در حوزه آموزش‌های گردشگری گذرانده می‌شود و یا به خاطر

سنتی است که در دانشگاه‌های ما وجود دارد و ارتباطاتی که دانشجویان ما با اساتید دارند و برخی اساتید به دانشجویان قول نمره می‌دهند و خودشان استراحت می‌کنند. جالب اینجاست که دانشجویان دوره کاردانی ما از ترم اول تحقیق ارائه می‌کنند، بنده بارها گفتم که این‌ها اصلاً روش تحقیق نمی‌دانند، لذا نباید تحقیق ارائه کنند. حتی در مقطع کارشناسی ارشد و دکتری هم خیلی از دانشجویان روش تحقیق را خوب نمی‌دانند. شما بر چه اساس به دانشجویان فوق دیپلم و کارشناسی منابع مختلف و بی‌شماری معرفی می‌کنید؟ این‌ها باعث می‌شود که وقت دانشجویان گرفته می‌شود. اگر امکان داشته باشد ما منابع را دیکته کنیم به اساتیدمان، دقیقاً همان کاری که دانشگاه پیام نور انجام می‌دهد و حتی می‌توانیم در سطوح بالاتری انجام بدهیم. یعنی کتاب‌های پرمحتوا و مناسب را بازنگری کنیم. یعنی حداقل دانشجویانی که زبان تخصصی یاد می‌گیرند باید با این کتاب‌ها آشنایی کامل داشته باشند یا با هم‌فکری دوستان دیگر از نو تدوین شود، می‌توانیم از مدرسین خبره استفاده کنیم، یک سری منابعی تهیه شود که مورد قبول همه واقع شده تا این‌که این مجموعه را به مراکز تحت پوشش مان ارائه کنیم و تدریس شود. در غیر این صورت همان بلایی بر سر رشته‌های گردشگری و هتل‌داری می‌آید که بر سر رشته‌های نظری آمده است، چون آنها رشته‌هایی هستند که تا مقطع کارشناسی ارشد یا دکتری هیچ‌گونه مهارتی نیاموخته‌اند و از دانش مطلوبی هم برخوردار نیستند و فقط دانشگاه‌ها به عنوان یک منابع درآمد به آن (دانشجویان) نگاه می‌کنند و متأسفانه در فکر این هم نیستند که این دانشجویان در آینده چکاره خواهند شد و به فکر بازار کار آنها هم نیستند و به صورت سودهای موقت فکر می‌کنند و بر همین منوال در آینده نزدیک کشور با یک بحران فزاینده توزیع فراوان مدارک تحصیلی مواجه می‌شود که بنده امیدوارم در حوزه گردشگری با آن مواجه نشویم!

دکتر حمید عامریان*

در دنیای امروز دیگر تنها اکتفا به خلق جدید در حوزه فرهنگ و هنر نمی‌شود، بلکه گذشته را نقد می‌کنند. یعنی مثلاً نقاشی پیکاسو را می‌گذارند جلوشان و ۱۰ یا ۱۰۰ نفره آن را نقد می‌کنند و از دل آن یک کار جدید در می‌آورند و کار را از صفر شروع نمی‌کنند! لذا از دل نقد و بررسی هست که کار متقن‌تر و محکم‌تر و منتج به نتیجه درمی‌آید و نکته دوم اینکه: تا این بحث نظری نباشد یعنی الان این جلسه‌ای که الان ما خدمت شما هستیم دلیلش آن است که بحث‌های نظری ما خلاء دارد و در واقع مشکل کارهای عملیاتی ما این است که بحث‌های نظری و مبانی ما مشکل دارد و در دانشگاه‌ها بحث‌های نظری شکل نمی‌گیرد و فقط تکرار و مکررات هست و ما داریم یکسری حرفهای تکراری را بلغور می‌کنیم. خوب، ابتدا دعا می‌کنیم که خداوند حقیقت امور را به ما نشان بدهد. گاهی تحقیقات زیاد و بحث‌های زیادی در مورد یک موضوع انجام می‌شود

---

* پژوهشگر و مدرس دانشگاه

و نهایتاً می‌بینند آن چیزی که می‌خواستند نشده است پس همنوا با پیامبر گرامی اسلام و جمله‌ای که حضرت مولانا هم بر آن صحنه گذاشته است و گفت "اگر عالم به این شکلی هست که ما می‌بینیم، خدا داند که این اشیاء چگونه است که در چشم تو اکنون واژگونه است".

و پیامبر اسلام هم با آن عظمت و دانشش از خدا می‌خواهد که حقیقت اشیاء را به ایشان نشان بدهد.

به طور معمول کسی که سخنران هست باید معرفی بشود و مشخص بشود که الان در چه موردی می‌خواهد صحبت کند و شنوندگان می‌خواهند به صحبت‌های چه کسی گوش دهند این حرف‌ها و سخنان از کجا نشأت می‌گیرد و تراوشات ذهنی ایشان از کجاست؟

بنده تحصیلاتم در رشته باستان شناسی هست و مدرس دانشگاه و مدرس راهنمایان ایرانگردی و جهانگردی و حدود ۱۰ تا ۱۵ سال هست که در خدمت دوستان و دانشجویان گردشگری هستم. حدود ۱۳ سال است که تورهای زمینی را به ۱۵ نقطه اروپا طراحی و اجرا می‌کنیم و تجارب خیلی خوبی هم برای من و هم دانشجویان بوده است. کارگاه‌های عملی و فعالیت‌های رسانه‌ای و تدوین چند جلد کتاب که خدمت شما عرض کردم. هدف از تشکیل این جلسه و نشست «نقد کتب تالیفی دانشگاهی برای رشته‌های گردشگری» و البته هدف غایی آن است که توسعه‌ای اتفاق بیافتد. من تصورم بر این است که برای هر گونه توسعه ما دو تا نقطه فرضی A و B داریم، همان‌طور که الان مرسوم است. به نظر من این نقطه A را باید به خوبی بشناسیم. نقطه A را باید خیلی خوب شناخت. من همواره به مدیران پیشنهاد می‌کردم که بررسی کنیم ببینیم در این چند سال گذشته چهار، پنج سال یا هشت سال گذشته چکار کردیم؟ چه گذشت و چه خبر بود؟ تقریباً همه این بزرگواران بدون استثناء می‌گفتند مگه کاری هم شده است؟ این دیگر خیلی غیرمنصفانه هست! البته همه این عزیزان از همین

آب و خاک هستند و دارند زحمت می کشند. البته بعضی‌ها با نادانی و ناآگاهی زحمت می‌کشند! و دانا نیستند.

بنابراین ما باید برای هرگونه توسعه وضعیت موجود را بررسی کنیم و علاوه بر واکاوی و بررسی باید مستندسازی کنیم. ما اغلب در بحث‌ها کاری می‌کنیم که نتیجه خوبی نمی‌گیریم پس باید مستندسازی کنیم و برای مستندسازی هم از دانشجویان کمک بگیریم. دانشجویان را باید ترغیب کنیم به طراحی و تدوین پرسشنامه‌ها و مستندسازی وضعیت موجود. یعنی کافی است ما به صورت تصادفی از ۱۰، ۲۰ یا ۵۰ تا دانشجوی فارغ-التحصیل بخواهیم پرسشنامه‌ای را برایمان تکمیل کنند، ببینیم الفبای گردشگری را یاد گرفته است؟ دانشجوی فارغ‌التحصیل کارشناسی ارشد بدیهی‌ترین آداب سفر را نمی‌داند! چون من تدریس کرده‌ام حق دارم از آن صحبت کنم. بنابراین ثبت وضعیت موجود اولین اقدام در هر گونه نقد و نقادی است که این خودش مقدمه توسعه است. باز اشاره می‌کنم که بازار نقد داغ نیست که منجر به این وضعیت عملیاتی شده است. باید به مباحث نظری و مبانی پردازیم. دنیا این تجربه را داشته است و باید از این تجربه‌ها استفاده کنیم. حالا که این داده‌ها و پرسشنامه‌ها را نداریم. اگر موافق باشید این دیدگاه‌های تجربی را خدمت‌تان به عنوان کسی که در این قضیه کار کرده و کمی تجربه دارد، ارائه دهم. این هم یک راه هست که از دیدگاه‌های مجرب‌ها استفاده کنیم. اگر چه بهتر است که ما علمی کار کنیم و نیازی به قسم خوردن و گفتن الا و لابد و ... نباشد که خودمان را ثابت کنیم و کارهای دیگری در جهت اثبات خودمان داشته باشیم.

باید بگوییم در همین ارتباط یک نقطه A و یک نقطه B داریم. آقای تقوی، رئیس سازمان انتشارات جهاددانشگاهی چشم‌انداز و آمار خیلی خوبی دارند. من این آمار را حقیقتاً تا حالا جایی ندیده و نشنیده بودم. این

آمار خیلی عالی است و خوب است که از زبان آمار صحبت کنیم و آن وقت برای رسیدن به نقطه B می‌توانیم برنامه‌ریزی کنیم.

من یکبار مرور می‌کنم که چشم‌انداز گردشگری این است:

گردشگری از قابلیت بسیار بالایی در ارزآوری و کسب سود سرشار و افزایش درآمد خالص ملی برخوردار است. هر روز این چاه نفت به ارزشش اضافه می‌شود در حالی که تمام شدنی هم نیست.

گردشگری راهکاری منطقی و عملی است برای کاهش پدیده قرن یعنی بیکاری. یعنی از یک بچه ۴، ۵ ساله تا یک فرد کهنسال ۸۰، ۹۰ ساله را می‌تواند پوشش بدهد و در جرگه کار قرار بدهد.

گردشگری روشی است منطقی و اصولی به منظور یادآوری گذشته و ایجاد انگیزه و انرژی. (من به اینجا که می‌رسم همیشه برای دانشجویان این قصه را تعریف می‌کنم. می‌گویند یک شیرماده‌ای در حال وضع حمل بود، آغل گوسفندی را پیدا می‌کند، بچه شیر به دنیا می‌آید و مادر بچه شیر به هر دلیلی از دنیا می‌رود و آن بچه شیر کنار گوسفندها بزرگ می‌شود. می‌گویند روزی شیر گرسنه‌ای به آغل گوسفندها حمله می‌کند و از قضا می‌بیند که شیر جوانی هم دارد به همراه این گوسفندها فرار می‌کند! اصلاً گوسفندها را رها می‌کند و دنبال این شیر جوان می‌رود که این شیر را گیر بیاورد و ببیند این شیر را چه شده و قضیه چیست؟! و متوجه می‌شود که شیر جوان صدای گوسفند در می‌آورد و علف می‌خورد! متوجه می‌شود که مشککش چیست. شیر جوان را کشان کشان می‌برد جلوی یک برکه آب و سرش را خم می‌کند و به او یادآوری می‌کند که خودت را نگاه کن یک تکانی به یال و کوپالت بده. تو عین منی تو یک شیری تو گوسفند نیستی!) واقعیت این است که گردشگری حداقلش برای ملت ما با این همه اشتباهاتی که ما امروز شاهد رفتار مدیرانمان هستیم (چون من خودم مدیر دولتی هستم حق دارم خودم را نقد کنم). اگر ما به گردشگری از این

زاویه می‌پرداختیم این قدر نباید خطا می‌کردیم. چه وقت در رفتار فرهنگی ما این چیزهایی را که در این سال‌ها شاهد هستیم، قبلاً شاهد بودیم؟! اگر گردشگری واقعا گردشگری بود. این داستان شیر خیلی خوب می‌تواند بیان کند که این گردشگری چقدر جایگاه دارد؟ حداقل در یادآوری گذشته و هویت ما و این که ما به راحتی دیگر اشتباه نکنیم.

گردشگری راهکاری است مناسب در مقابله و حل معضلات اجتماعی و به‌روزشدن جامعه.

گردشگری راهی است سهل و آسان در جهت شناخت اقوام و ملت‌ها از یکدیگر (شما ببینید کشوری که این همه تنوع اقوام دارد و از نان خوردن برایش واجب‌تر است، همین گردشگری است!) یک مثال می‌زنم. شاید با من هم عقیده باشید اگر نه فقط ارجاع می‌دهم. ما در کشور هلند که خدمت اساتید هلندی بودیم داستانی را تعریف می‌کردند که کشورهای اروپایی تا همین صد سال پیش فقط می‌زدند سر و کله هم و دائم جنگ و دعوا و نزاع بود و فقط همدیگر را می‌کشتند. آرزویشان این بود که بچه‌هایشان به دنیا بیاید و یک اسلاو یا ژرمن اضافه بشود و همدیگر را بکشند. این وضعیت اروپائی‌ها بود تا صد سال پیش. دو جنگ بزرگ جهانی را این‌ها به دنیا تحمیل کردند. چه کسی مشکل این‌ها را حل کرد. فقط گردشگری. زمانی که فهمیدند مشکل‌شان فقط با گردشگری حل می‌شود. اروپای شرقی که دیوارها را برنداشتند، گردشگری نداشتند، شما الان کافی است که بروید به یونان، ایتالیا و فرانسه می‌ببینید که از اقصی نقاط اروپا، اقوام مختلف اروپایی می‌آیند و بالاجبار خصوصاً بچه‌هایشان باید تجربه سفر داشته باشند. جایگاه گردشگری در اروپا جایگاه رفیعی است. فقط کافی است این‌ها بیایند و با هم یک چایی بخورند. خریدی داشته باشند، در چشم باشند. شما وقتی در انزوا قرار بگیرید و لباس و لهجه را مسخره

کنید. اما وقتی این لباس بیاید در نمایشگاه و لهجه به همه نمایش داده بشود قصه فرق می‌کند.

گردشگری بستری مناسب جهت هدایت عالمانه جامعه جهت حل مسائل فیما بین سنت و مدرنیته است که امروز می‌دانید که ما کاملاً نسل امروزمان با نسل گذشته فرق دارد. ما یک گسست فرهنگی داریم. این یک واقعیت فرهنگی است که اتفاق افتاده. چه کسی می‌خواهد جمع سنت و مدرنیته را اینجا درست کند مگر با گردشگری! من هر وقت به تخت جمشید می‌روم همه جذبش می‌شوند. یعنی هر کس با هر گرایش فکری که دارد. این خاصیت هویت و فرهنگ است.

گردشگری راهکاری است در جهت رویارویی با سیطره دنیای رسانه. وقتی ما به اروپا سفر می‌کنیم، باور کنید اروپائی‌ها به ما می‌گویند شما این شترتان و اسب‌تان را کجا گذاشتید؟ می‌گوییم اسب، شتر؟! ما با اتوبوس آمدیم مثل اتوبوس‌های خودتان. ولی باورشان نمی‌شود! وقتی که رسانه این بلا را سر این کشور آورده که وقتی می‌گویید من ایرانیم و ایران، می‌گوید: Iraq! و ایران را اصلاً نشنیده و یا با عراق اشتباه می‌گیرد و حالا بحث‌هایش البته زیاد است که بگویم چرا این چنین شده و این اتفاق افتاده است؟! اما این واقعیت است. این که اشاره فرمودند دیپلماسی عمومی و دیپلماسی گردشگری، تبریک می‌گویم به دوستانمان که این را هم به عنوان یکی از آن عناوین و تیترها و سرفصل‌ها آوردند که بخواهند راجع به آن یک رشته راه بیان‌دازند و به آن پردازند. چون هرگز وزارت خارجه نخواهد توانست این کار را انجام دهد در تمامی این سال‌ها نتوانستند واقعیت فرهنگی ما را نشان بدهند. اما وقتی که من بلاواسطه می‌روم آنجا و کنار اروپایی می‌نشینم و یک چیزی می‌گویم دیگر برایش جا می‌افتد و چقدر این گردشگری تاثیرگذار است چه به صورت ورود گردشگران خارجی و یا خروج گردشگران داخلی ما به دیگر کشورها که بیایند به این کشور و

ببینند. (یک مساله این که: آنهایی که فکر می‌کنند گردشگری این است که ما فقط باید ارزآوری داشته باشیم، این خبرها نیست). هر رفتی یک آمدی دارد. هر چقدر هم که هزینه کنیم، بر می‌گردد. چون ما می‌رویم و آنها به حقیقت ایران بیشتر پی می‌برند و آن وقت گروه گروه می‌آیند. کما اینکه بچه‌های ما گروه‌های زیادی را بعدش با خودشان آوردند. این چشم‌انداز و خواص گردشگری است.

یکی دیگر از آن نقطه‌های A جایگاه فارغ‌التحصیلان رشته گردشگری در جامعه است. عرض کردم که بنده به هر حال معلم این رشته هستم. کارشناسی ارشد دانشگاه علامه می‌آید که این دوره ۶ ماهه را بگذرانند یک مدرک بگیرد که بتواند فعالیت کند. خوب حالا قصه چیست؟ هیچ، ناتوان است، هیچی بلد نیست. نه اطلاعات جغرافیایی، نه اطلاعات تاریخی نه باستان‌شناسی نه هنر و معماری. اصلاً هیچ اطلاعاتی این بنده خدا ندارد. فقط می‌خواهم این را بگویم که من درسی را در دانشگاه علامه تدریس می‌کردم با هدف تجزیه و تحلیل مسایل اجتماعی ایران و با عنوان "مدرنیته و بحث‌های فوکو و اشفنگل و ازدیاد جمعیت". البته آن موقع بحث‌های دیگری مطرح بود از جمله: کنترل جمعیت. آن موقع ما این جور بحث‌ها را سر کلاس گردشگری بحث می‌کردیم. داستان چی بود؟ یک عده جامعه‌شناس نشستند سرفصل و کتاب و شرح درس نوشتند و ما که یک جزوه‌ای درست کردیم و البته دادیم به انتشارات مهکامه و مهکامه دوباره داد به یکی از همین اساتید جامعه‌شناس و بعد یک سال و نیم دادند به یک دوست جغرافیادانی که کتابی را که من نوشته بودم، می‌خواستند دوباره به سمت دیگری ببرند که من از ایشان گرفتم و گفتم آقا بدهید و خیلی ممنون و آن را کنار گذاشتم. حالا کی فرصت بشود که حالا دوباره به آن بپردازم. یک درسی که دانشجو دارد می‌خواند و امتحان می‌دهد این قدر پرت و نامربوط بود و بسیاری از درس‌هایی که اصلاً ارتباطی با گردشگری

نداشت. پس اجازه بدهید که من همین کتب گردشگری را که گل سرسبد کتابها و مواد درسی گردشگری کشور هست و اشاره فرمودند، بحث کنم. چرا برویم سراغ دانشگاه علامه که به نظر من حال و روزش این جور است! حالا اگر هم من اشتباه می‌کنم بیایند استدلال بکنند که نه اینجوری نیست. یکی دیگر از آن نقاط A که ما باید به آن بپردازیم و به آن پرداختند، بحث اساتید هست. مدارک تحصیلی اساتید ارتباطی به رشته‌ای که دارند کار می‌کنند، ندارد! تجارب و سوابق فعالیت اینها در این رشته اصلاً پاسخگوی این رشته نیست. منابعی که به کار می‌گیرند، ورقه‌های امتحانی‌شان را نگاه کنید آن هم نشان می‌دهد که چه گفتند و چه چیزی از دانشجو می‌خواهند؟ مقالات و کتابهایی که منتشر کردند آن هم مبین این است که اینها آرزویشان چیست؟ و من اینجا بحث تجزیه و تحلیل را که پیش کشیدم مبین این است که اصلاً وضعیت خوبی در بحث اساتید هم نداریم. استاد گردشگری خودش باید لیبر باشد، خودش باید راهنما و عملیاتی باشد، در آژانسی کار کرده باشد. خلاصه یک گوشه‌ای از گردشگری کار کرده باشد تا بتواند این انرژی را به دانشجو منتقل کند.

یکی دیگر از آن نقطه‌های A: ببینیم که چرا این وضع پیش آمده است؟ چرا این دانشجو اینجوری شده است؟ اصلاً از اول رویه اشکال داشته، فرایند جذب دانشجو ایراد داشته! شما الان ببینید موسساتی که گل سرسبد آموزش هستند در کشور، دانشجو یک امتحان زبان می‌دهد و شروع می‌کند تا بخواهد علاقه‌مند شود دوره تمام شده است! و حقیقتاً کسانی در این عرصه موفق هستند که خودشان کار کردند و با میل و رغبت خودشان دارند تحصیل می‌کنند. من نقدهای جدی‌ای دارم به همین دفتر برنامه‌ریزی درسی، علی‌رغم احترامی که برای مدیر کل این دفتر قائل هستم ولی از من دعوت می‌کنند که مثلاً راجع به درس فلان استاد صحبت کنم. خوب ایشان خودشان هستند و در این حوزه صاحب نظرتر

هستند و بهتر می‌توانند در این حوزه صحبت کنند! وقتی همه این حرفها را می‌زنیم بعد یک سال بعد با همان طرز فکرهای خودشان کار را اجرا می‌کنند. آرزو می‌کنم این کاری را که مرکز گردشگری علمی- فرهنگی دانشجویان ایران شروع کرده است، موفق باشد. خرد جمعی را به کار بگیرید و عده‌ای را دور هم جمع کنید. نه اینکه مثل سازمان میراث دنبال این باشید که با یک جلسه دنبال حل مشکل هستند! خوب مساله‌ای که دهه‌های متمادی مشکل ما بوده که نمی‌شود با یک جلسه حل کرد! ما باید هر بار راجع به مساله‌ای حرف بزنیم و نتیجه‌گیری کنیم تا در نهایت این جلسات منتج به نتیجه بشود.

مورد دیگر کاربردی که در مورد نحوه ورود این متقاضی‌ها به نظرم می‌رسد این است که: ما از متقاضیانی که می‌آیند و می‌خواهند در این رشته فعالیت کنند، ثبت‌نام کنیم و همانند دانشگاه پیام نور یک سری کتاب به این افراد معرفی کنیم و بخواهیم که این کتابها را بخوانند و سالی هم یکی دو بار برایشان فرصت امتحان بگذاریم که بیایند امتحان بدهند و اگر قبول شدند آنها را بفرستیم دوره راهنمایان. دوستان عزیز من خودم حداقل ۴۰ تا دوره را گذراندم شاید خیلی بیشتر! همه بخشها ایراد دارد و تقصیر را نیندازیم فقط به عهده یک بخش. یکی از آن بخشها همین جذب دانشجویست که تا می‌آید متوجه شود دوره چیست و می‌خواهد علاقه‌مند و عاشق شود، دوره تمام شده است! یک دوره و یک معلم باید دانشجو را عاشق آن موضوع و رشته کند تا دانشجو خودش برود و آن مطلب را در ذهنش ماندگار و تثبیت کند. بنابراین ما می‌توانیم این افراد را بفرستیم برای دوره راهنمایان و در وهله اول به این افراد گرید ۵ بدهیم. یعنی اگر کسی آمد و ما کتب و دوره را به اینها معرفی کردیم و بعد امتحان داد و قبول شد به اینها گرید ۵ می‌دهیم. اگر دوره راهنمایان گردشگری آمد و گذراند و در امتحان موفق بود و قبول شد به این افراد گرید ۴ بدهیم و بعد

اگر توانست چند تا تور را سرپرستی کند آن وقت به این افراد گرید ۳ می- دهیم. البته در دوره راهنمایان (که من در اسلاید بعدی به آن اشاره کردم) ما باید بیشتر نگاه عینیت‌گرایی را به دانشجو یاد بدهیم که بتواند ارایه کند. در گرید آخر به نظر من باید دوباره راهنما را بیاوریم در دوره شرکت کند و اینکه چطور می‌شود یک گردشگر را جذب کرد و آن را باید به راهنما آموزش داد که متاسفانه ما اصلاً به این بخش آخر در کشورمان توجهی نداریم! و فقط ظاهر را توضیح می‌دهیم و می‌گوییم طول و عرض این اثر این قدر هست و به چرایی آن اثر کاری نداریم. پس تولید دانش چه می- شود؟ اصلاً از آن خبری نیست! و آن اروپایی که می‌خواهد بیاید و با فرهنگ ما آشنا بشود، خبری نیست!

نکته دیگر که می‌خواهم به آن اشاره کنم، راجع به کمیت و کیفیت منابع درسی است. ابتداء اشاره کنم که به هیچ وجه مخاطب‌شناسی انجام نشده و حتی در مورد آن فکر و توجه هم نشده است! اما من در حدود سال ۱۳۹۰ به این فکر افتادم جزوه‌ای در اختیار دانشجویان قرار بدهم بعد سعی کردم آن را تبدیل به کتاب کنم و نهایتاً بعد از یکی دو سال موفق شدم به کتاب تبدیلیش کنم و بالاخره این کتاب شاید اولین کتاب در حوزه گردشگری به عنوان منبع درسی بود که سعی کردم به زعم خودم هدفمند و روشمند باشد، تهیه و تدوین کردم و ارایه دادم و الآن هم سازمان میراث در چند دانشگاه آن را به عنوان منبع درسی پذیرفتند. حقیقت این است که سازمان، موسسات، دانشجویان و همین طور اساتید از بلا تکلیفی در آمدند. ما باید این دانشجویان را بشناسیم و برایشان کار کنیم. تا همین الان در سازمان میراث بحث بر سر این است که اصلاً کتب درسی لازم هست یا نه؟! اعتقادشان بر این است که همچون کلاس دانشگاهی ما به اساتید بگوییم هر منبعی که می‌خواهید استفاده کنید! خوب شما دارید در هر سال یکی دو بار امتحان جامع می‌گیرید! دانشجوی سیستم و

بلوچستان چه می‌داند که چه منبعی را باید بخواند و این استاد مثلاً
صفهانی چه ارایه کرده است؟! باور کنید که تا همین الان این قضیه
بلا تکلیف است! نه باور و نه اعتقادی به آن دارند و حتی حاضر به این
نیستند که راجع به آن بحث کنند! من فکر کنم اگر شما دست‌اندرکار
گردشگری باشید و با دانشجوی گردشگری در ارتباط باشید و سر و کار
داشته باشید با من هم عقیده‌اید که مگر می‌شود دانشجویی که نیامده از او
انتظار داشته باشیم که کشف شهود کند! ایشان باید ابتدا اطلاعاتش را
گسترش داده و به جایی برساند بعد انتظار کشف شهود داشته باشیم و یا
انتظار اینکه حالا چند تا منبع بدهیم که خودش انتخاب کند و مطالعه کند
و از این جور کارها را از او بخواهیم.

ما کتابی را در اختیار یک استاد معظم! قرار دادیم سوالی را از آن
استخراج کرد و بعد خودش جوابی را برای آن پیشنهاد داد برای سوالات
آخر ترم که جواب چیز دیگری بود و خارج از کتاب بوده است، اصلاً حرف
ما در کتاب چیز دیگری بوده است! چنین تشتت آراء و وضعیتی وجود
دارد! خوب آیا این درست است؟! خوب می‌شود این اساتید را جمع کرد،
برایشان دوره‌ای گذاشت و توجیه‌شان کرد و کتابهای مشخصی به آنها
معرفی کرد و انسجام به وجود آورد. ولی متأسفانه هیچ انسجامی وجود
ندارد! تبریک می‌گویم به دوستانی که این جلسه را تشکیل دادند اگر چه
شاید خروجی خاصی نداشته باشد، ولی مطمئن هستم یک شروع و عبور
خوب و یا حداقل یک چالش‌آفرینی بوده است در حالی که خیلی‌ها مثلاً
دانشگاه علامه همین چالش را هم هرگز به من اجازه ندادند که ایجاد و
مطرح شود. یادمان باشد وضعیت موجود را به کمک پرسشنامه
مستندسازی کنیم و دانشجویان بروند و پراکنده شوند و اطلاعات موجود را
گردآوری کنند. اتفاقاً در مورد آژانس‌های کشور یک پیشنهادی را به
مسئولان مربوطه کشوری ارائه دادم. گفتم من بالاخره کشورهایی را رفتم و

حدود ۱۰ تا آژانس خیلی حرفه‌ای و معتبر خارج از کشور را می‌شناسم که روند کارشان را دیده‌ام اما در ایران هر آژانسی که رفتیم یک دکور دارد یک مدل و یک پوزیشن متفاوت دارد و یک رفتار خاص و مختص خودش را دارد! اصلاً هر کدام با دیگری متفاوت است. این‌ها را می‌شود استانداردسازی کرد. بیاییم اول این‌ها را در یک مشاهده‌نامه ثبت و مستندسازی کنیم. یعنی دانشجوی ما برود در آژانس‌ها و اول مشاهدات خودش را ثبت کند و سپس برود سراغ چند تا از این کارمندا و توضیح دهند که روند کاری‌شان چه طور است؟ و همه اینها را ثبت کنیم. آن وقت این می‌شود وضعیت موجود و بعد آن استانداردهای خارج از کشور را که داریم و مد نظر ما هست را به صورت یک دفترچه یا کتابچه تهیه کرده و به این آژانس‌ها ارایه کنیم که راه و روش و تجربیات در این زمینه این شکلی است. این آگاهی‌ها، تجربیات و منابع را این آژانس‌ها ندارند و انگار با آن سر و کار ندارند. هر کس برای خودش دفتر آژانس زده و اگر چه می‌گویند یک وحدت رویه‌ای وجود دارد ولی وجود ندارد!

خوب چکار کنند؟ ۱- وضعیت موجود را دانشجویان گردشگری یا هر کسی که حاضر است محقق و پژوهشگر بشود به کار بگیرد و یک طرح پژوهشی بنویسد و بروند وضعیت موجود را از جهات مختلف ثبت کنند. ۲- توجه کنند به فرآیندی بودن عناوین و محتوای دروس در نگاه کلان (یعنی واقعاً در یک نگاه کلان بگویند که این نقطه A و این نقطه B به قول فرمایش خودشان ما در کشور ایران اسلامی قرار است به کجا برسیم؟) همه ما می‌رویم ترجمه می‌کنیم. ولی ما شرقی هستیم و نگاه ما فرق می‌کند، ما که نباید مثل آنها عینیت‌گرا باشیم! پیامبر خدا هم از خدا می‌خواهد که آن سوی قضیه را هم به من نشان بده وگرنه این طرف قضیه را که خوب خودم می‌توانم ببینم و می‌دانم چیست! طرف دیگر قضیه مهم است و آن را به من نشان بده! ما هرگز آن طرف قضیه را نتوانستیم تبیین کنیم و نشان دهیم!

یک کشوری و فرهنگی با این همه عقبه ما چون همیشه و همه‌اش ترجمه بوده نتیجه‌اش شده است این وضعیتی که می‌بینید! پس نیازمند یک نگاه کلان هستیم که چه کتابها و مطالبی و چه عناوینی نیاز داریم و حالا متخصصان بیایند و بحث کنند. ۳- ناهمخوانی عناوین، سرفصل‌ها و محتوای دروس از دیگر معضلات است. الآن درسی را بنده تدریس می‌کنم که دیگر همکاران من هم دارند همین درس را تدریس می‌کنند و دانشجو سر در گم می‌شود و نمی‌داند که کدامشان درست می‌گوید و کدام نادرست! کدامشان راست می‌گوید و کدامشان دروغ! لاقلاً اجازه بدهید یک حرف نادرست و غلط را از یک نفر بشنود. ۴- توجه به رشد کیفی و نیاز روحی گردشگران از دیگر نکات مهم است. بپذیریم که گردشگری در دنیای امروز رشد کیفی زیادی داشته است. گردشگران خارجی همه‌شان یک پا محقق هستند و سوالاتی را از یک گردشگر معمولی می‌شنوی که در اینجا می‌توانی از اعضای هیات علمی دانشگاه بشنوی! آن وقت سطح گردشگری ما چیست؟! صندوق ماشین را پر کن و پیک‌نیک و وسایل خورد و خوراک و برو و کنار یک اثر و آن هم بچسب به دیوار! خوب وقتی می‌چسبی به دیوار فقط همان بخش دیوار در عکس می‌افتد! این قدر هم یاد نگرفتیم که خوب ده متری بیاییم جلو تا پس‌زمینه آن اثر معلوم شود و لاقلاً بگوید من سلطانیه را دیدم. وقتی می‌چسبی به دیوار از کجا معلوم که دیوار سلطانیه هست؟! تا این حد هم ما نه آموزش دادیم و نه سطح را بالا آوردیم! اما برویم و دنیا را ببینیم که چقدر حرفه‌ای گردشگری می‌کنند! مطلب آخر را بگویم و عرضم را تمام کنم. رود سن بودم و داشتم رود سن را تماشا می‌کردم و این قایق‌ها را که داخل رودخانه می‌رفتند، فیلمبرداری می‌کردم. ناگهان یک گروه ژاپنی را دیدم که یک خانمی ظاهراً لیدرشان بود خم شد و گویا پاهایش می‌خارید، یک دفعه دیدم ۴۰ نفر به تبعیت از ایشان و پشت سرش خم می‌شوند و بعد می‌بینند که نه این حرکت تور نبود و بعد

سرشان را بلند کردند! این جایگاه لیدر و راهنماست و جایگاه آموزش. ولی ما با بی‌اعتمادی کامل به راهنمایان نگاه می‌کنیم. چرا مردم بی‌اعتمادند؟ چرا گردشگران ایرانی این طور به جان راهنماها می‌افتند؟! چون که اغلب دروغ شنیده‌اند! بنابراین همه اینها نیازمند تحقیق و پژوهش است و می‌شود به آنها پرداخت به شرطی که به آنها بپردازیم؛ گوش اگر گوش تو و ناله اگر ناله ما باشد آنچه البته به جایی نرسد، فریاد است! اگر این مباحث واقعا به کار گرفته بشود و دنبال شود. حتی به اندازه یک موعظه، یک نفر را هم بتوانیم در این جلسه نسبت به موضوعی آگاه کنیم، کافی است.

عادل تقوی *

جایگاه سازمان انتشارات در این نشست طبق برنامه‌ریزی‌هایی که دوستان انجام دادند در قالب یک ناشر هست. ناشری که یک بخشی از فضای مربوط به تولید محتوا و برنامه‌های تبلیغی و ترویجی خود را اختصاص داده است به دانش مهمی تحت عنوان گردشگری و رشته‌های مرتبط. توضیحاتی در مورد فعالیت‌هایی که در سازمان انتشارات انجام می‌شود و فعالیت‌های تخصصی در حوزه گردشگری که ما در سازمان انتشارات به واسطه ماموریت‌هایی که برای این سازمان تعریف شده خدمت شما ارائه می‌کنم تا با فضای سازمان آشنا شوید که در چه حوزه‌هایی فعالیت می‌کند و در رابطه با بحث تخصصی گردشگری و به ویژه مباحث مربوط به تولید کتاب و مباحث مربوط به حوزه کتاب و کتاب‌خوانی چه اقداماتی انجام شده است.

فعالیت انتشارات در جهاد دانشگاهی همزمان با تأسیس جهاد دانشگاهی در سال ۱۳۵۹ که در ایام سی و ششمین سالگرد جهاد

---

* رئیس سازمان انتشارات جهاد دانشگاهی

دانشگاهی هم قرار داریم، آغاز شد و از همان سال ۵۹ تا حالا که در خدمت شما هستیم. شش هزار عنوان کتاب توسط سازمان و شعبات آن در سراسر کشور اعم از چاپ اول و چاپ مجدد تالیف، تدوین و ترجمه شده است. در اینجا اطلاعات مربوط به سال ۹۴ را خدمت‌تان عرض می‌کنم. ۴۷۵ عنوان کتاب در حوزه‌های مختلف دانشگاهی توسط سازمان انتشارات و شعب آن در سراسر کشور منتشر و به جامعه دانشگاهی و عموم مخاطبین و علاقه‌مندان به موضوعات تخصصی و حوزه مباحث علمی و تحقیقاتی عرضه شده است. از این تعداد، ۲۷ عنوان کتاب به صورت تخصصی با موضوع گردشگری و مباحث میان‌رشته‌ای مرتبط با گردشگری منتشر و چاپ شده است. به واسطه ویژگی ذاتی که دانش گردشگری دارد برخلاف تصویری که در عموم مردم وجود دارد وقتی صحبت از گردشگری می‌شود ذهن افراد هدایت می‌شود به سمت سفر و فعالیت‌های در قالب یک سفر. در بحث تولید محتوا و غنی کردن آثار در حوزه تالیف و ترجمه خیلی فعالیت شاخصی انجام نشده است. در ۱۰ تا ۱۵ سال اخیر کمی جدی‌تر به بحث گردشگری در بخش آموزش عالی در مقاطع مختلف آموزشی پرداخته شده و آماری که از طریق مراکز ذی‌صلاح استخراج شده در سال حدود ۱۰۰ تا ۱۲۰ عنوان کتاب چاپ اول یا چاپ مجدد در حوزه گردشگری و پیرامونی آن منتشر و عرضه می‌شود. ولی ناشرینی که به صورت تخصصی در این حوزه فعالیت می‌کنند، یکی انتشارات مهکامه هست که به صورت خاص و تخصصی در این حوزه فعالیت می‌کند و سازمان انتشارات جهاد دانشگاهی که سهم قابل توجهی را به این بخش اختصاص داده و انتشارات سمت که هم به زبان فارسی و انگلیسی و هم زبان‌های دیگری که در قسمت بین‌الملل این انتشارات پیگیری می‌شود، فعالیتش را انجام می‌دهد. البته ناشرین دیگر هم به صورت پراکنده در این خصوص فعالیت می‌کنند

که ناشر شناخته شده و تخصصی‌ای که صرفاً بخواهد در حوزه گردشگری با توجه به گستردگی که در این بخش حاکم هست فعالیت کند، وجود ندارد. در مورد تولید محتوا سازمان انتشارات جهاد دانشگاهی ۲۷ عنوان و شعبات ما حدود ۴۵ عنوان کتاب با موضوع گردشگری منتشر کردند. به صورت تخصصی هم ما مراکز و واحدهایی داریم که تمرکز فعالیت‌شان را در شاخه گردشگری معطوف کردند که می‌توان انتشارات جهاد دانشگاهی واحد مشهد را نام برد که در قالب پژوهشکده تخصصی در حوزه فعالیت‌های پژوهشی‌ای که خود تعریف کرده‌اند، کارهای پژوهشی و تولید محتوا و علم را در این زمینه پیگیری می‌کنند و به طور شاخص تعداد ۳۸ عنوان کتاب را طی ۵ الی ۶ سال گذشته منتشر و عرضه کردند. با توجه به فعالیتهای تخصصی جهاد در سه حوزه فرهنگی، آموزشی و پژوهشی متناسب با این فعالیت‌ها، اقدامات شاخصی هم در این سه حوزه و مرتبط با بحث گردشگری در حال انجام است. در حوزه فرهنگی به طور شاخص مرکز گردشگری علمی- فرهنگی دانشجویان ایران که شاید به واسطه این که زیر مجموعه معاونت فرهنگی جهاد دانشگاهی فعالیت می‌کند، سیاست‌ها و برنامه‌های فرهنگی پررنگ‌تری برایش تعریف شده است. اما در زمینه‌های آموزشی و پژوهشی دانشکده علوم گردشگری ذیل دانشگاه علم و فرهنگ در راستای فعالیت‌های آموزشی طی ۳ الی ۴ سال اخیر تاسیس و افتتاح شده و در زمینه علوم مذکور فعالیت می‌کند و در مقاطع کاردانی، کارشناسی و کارشناسی ارشد و حتی در مقطع دکتری دانشجویی می‌پذیرد و با رشته مدیریت گردشگری فعالیت می‌کند. بنده طی صحبت‌هایی که با رئیس دانشگاه علم و فرهنگ آقای دکتر ایمانی داشتیم که تصادفاً ایشان از فعالان و فارغ‌التحصیلان رشته گردشگری نیز هستند، اطلاعاتی را در مورد حوزه فعالیت‌های آموزشی و انتشاراتی‌ای که در دانشگاه انجام می‌شود، در اختیار ما گذاشتند. این فعالیت‌ها در بخش گردشگری این دانشگاه پیگیری

می‌شود. رشته‌های مختلفی که در این دانشگاه و دانشکده در رابطه با مباحث گردشگری ارائه می‌شود عبارتند از: مدیریت جهانگردی و گردشگری- جغرافیا و برنامه‌ریزی گردشگری- مدیریت هتلداری- مطالعات اوقات فراغت- بازاریابی گردشگری- گردشگری طبیعی (طبیعت‌گردی)- گردشگری مذهبی و مدیریت گردشگری.

یکی از سیاست‌های اصلی این دانشکده بحث تولید علم در قالب مباحث تحقیقی و پژوهشی و تولید محتوا در قالب منابع کمک آموزشی و آموزشی است که ما به صورت مشترک با این دانشکده در قالب کتاب منتشر کردیم، حدود ۵ عنوان کتاب که از محصولات تخصصی این دانشکده بوده و برنامه‌های دیگری که دنبال می‌کنند تا بتوانند در زمینه نشر و غنی‌تر کردن کتب مربوط به حوزه گردشگری فعالیت‌های شاخصی داشته باشند، از جمله نقاط ضعفی که در حوزه کتب گردشگری وجود دارد این است که بیشتر کتبی که در این حوزه هست، ترجمه بوده و علاوه بر آن اغلب این ترجمه‌ها ظاهراً خیلی عالمانه نیست یا توسط متخصصان حوزه گردشگری انجام نشده است! بیشتر شاید توسط یک مترجم انگلیسی و یا دانشجوی زبان که به کمک یک استاد این کار را انجام داده و آن هم برای مباحث آموزشی و تحقیقاتی در حوزه گردشگری بوده است و بیشتر از ظرفیت اساتید جغرافیا استفاده شده است. این خلاء به صورت جدی وجود دارد هم در زمینه تولید محتوا به معنای تالیف و تدوین که اگر هم تالیف و تدوینی در این حوزه وجود دارد وقتی بررسی می‌کنیم، مشاهده می‌کنیم که بیشتر گردآوری یا چکیده‌ای از کتابها یا ترجمه‌های مختلف هست که ویرایش شده و یا مطالبی به آن اضافه شده که حالت تدوین یا گردآوری و یا تالیف و ترجمه را به خود گرفته است؛ ولی تالیف به آن معنا که زاینده ذهن خود مولف باشد و نتیجه تحقیقات و پژوهش‌های علمی خود مولف باشد، کمتر کتابی وجود دارد. شاید هم حالا خیلی در زمینه آمار و

اطلاعات و حوزه علوم انسانی نمی‌توانیم با قاطعیت صحبت کنیم! اما کمتر کتابی در زمینه مباحث گردشگری به صورت شاخص وجود دارد که آن تعریف واقعی تالیف را داشته باشد. بیشتر حالت ترجمه را دارند که به مرور امیدواریم این اتفاق بیافتد و با توجه به رویکرد مثبتی که در رابطه با مباحث مربوط به حوزه گردشگری وجود دارد از این ظرفیت بشود استفاده کرد. یک همایشی در دانشگاه علم و فرهنگ در سال گذشته برگزار شد و کتابی را هم که ما منتشر کرده بودیم، آنجا رونمایی شد. استاد محمدتقی رهنمایی نکته‌ای را آنجا عنوان کردند که برایم جالب بود، حالا شاید در وهله اول ما به حساب تعصب ایشان به موضوع گردشگری و جغرافیا بگذاریم ولی بنده مشاهدات خودم را که در کنار ادعای ایشان در حوزه گردشگری می‌گذارم، می‌بینم که اظهار نظرشان چندان هم بیراه نبوده است! موضوعی که ایشان مطرح کرد، این بود که اتفاقات و انقلاب‌هایی در حوزه‌های مختلف صنعت و کشاورزی و .. رخ داد، انقلاب بعدی را ایشان در حوزه گردشگری پیش‌بینی کردند. هم به دلیل اهمیت و هم گستردگی آن. خیلی عامیانه هم بخواهیم با این موضوع برخورد کنیم. شما مسافرت‌هایی که در همین چند سال اخیر انجام می‌شود را بررسی کنید یا در حوزه دانشگاهی تنوع رشته‌هایی که در این حوزه ایجاد شده و تعداد زیاد دانشجویانی که جذب شده، سیر صعودی قابل توجهی ایجاد شده! و یک ظرفیت زیاد و مغفول مانده‌ای وجود دارد که ناشران مختلف به آن توجه نکرده‌اند و می‌تواند به عنوان مقوله‌ای اقتصادی (بسیاری از ناشران درگیر مقوله اقتصادی هستند) و متاثر از وضعیت اقتصادی جامعه، وضعیت اقتصاد نشر هم طبیعتاً نمی‌تواند خودش را جدا از وضعیت اقتصادی جامعه بداند. اگر ناشران به ویژه حوزه دانشگاهی به این مقوله توجه کرده و در حوزه گردشگری بتوانند از این ظرفیت و پتانسیل به وجود آمده استفاده کنند خیلی جای کار وجود دارد و این خلأی که در زمینه تولید محتوا وجود

دارد می‌توانند به کمک اساتید و دانشجویان علاقه‌مند مرتفع شود. حالا که بحث دانشجویان علاقه‌مند شد، خدمت‌تان عرض کنم یکی از فعالیت‌هایی که ما در سازمان انتشارات پیگیری می‌کنیم در حوزه فعالیت‌های تبلیغی و ترویجی، برگزاری جشنواره‌های دانشجویی در حوزه نشر است. جشنواره کتاب سال دانشجویی و پایان‌نامه سال دانشجویی را داریم که هدف اصلی آن‌ها ترویجی و ترغیب و تشویق دانشجویان است به تالیف و ترجمه آثار. در چهاردهمین دوره پایان‌نامه سال دانشجویی و هجدهمین دوره کتاب سال دانشجویی ما یک بخش ویژه‌ای را با موضوع گردشگری در نظر گرفتیم که با همکاری سازمان میراث فرهنگی این بخش ویژه را با موضوع خاص گردشگری داشتیم و کتابهایی که با این موضوع خاص توسط دانشجویان تالیف شده بود شناسایی شد و مورد تقدیر و تشویق قرار گرفتند و پایان‌نامه‌هایی که در این حوزه فعالیت می‌کردند و کاری که دانشجویان با این موضوع انتخاب کرده بودند، چه میان‌رشته‌ای و چه به صورت اختصاصی در حوزه گردشگری و موضوع پایان‌نامه هایشان را انتخاب کرده بودند و دفاع کرده بودند، به صورت ویژه در بخش خاص در جشنواره ما شرکت کرده بودند.

نکته‌ای که اینجا وجود دارد این است که: کتابهای حوزه گردشگری متناسب با سرفصل‌ها و رشته‌های تعریف شده و مصوب در وزارت علوم نیست و منبع مفیدی که متناسب با گرایش‌ها و رشته‌ها باشد، وجود ندارد. همان‌طور که اساتید گرامی هم فرمودند، به دلیل این خلاء (خلاء منبع)، سوءاستفاده‌هایی در بازار نشر متأسفانه هم توسط برخی اساتید (که البته به نظرم بی‌حرمتی است به واژه استاد اگر بگوییم توسط اساتید، بگوییم توسط افرادی که در جایگاه آموزش دهنده قرار گرفته‌اند)، انجام می‌شود و هم این ظرفیتی که وجود دارد (من یک مثالی بزنم که چطور پوشش داده شده و چه نتیجه‌ای داشته است): جناب آقای عامریان هم به واسطه تجربیات

خودشان و هم ارتباطاتی که وجود داشت خیلی زودتر از بقیه این خلاء را شناسایی کردند و کتاب خودشان را (کتاب فرهنگ و اقوام) را در قالب سرفصل‌های مصوب دوره‌های آموزشی سازمان میراث فرهنگی تدوین و آماده‌سازی کردند. قابل توجه ناشرانی که به بحث اقتصادی توجه و تمرکز بیشتری دارند این کتاب طی سه سال اخیر به چاپ هشتم رسید. یعنی چاپ هشتم برای یک کتاب در حوزه دانشگاهی که الان همه دنبال چاپ ۵۰ تا، ۱۰۰ تا و ۲۰۰ تا هستند، آمار قابل توجهی است و کتاب ایشان جزو پرفروش‌ترین کتابهای ماست و معرفی و استفاده می‌شود و با کمک ایشان بحث‌های مربوط به ویرایش علمی و اضافه کردن مطالب جدید هم پیگیری می‌شود. همین یک مثال، درست است که می‌گویند با یک گل بهار نمی‌شود ولی در بازار نشر با یک گل هم بهار می‌شود! خیلی از ناشران هستند که با ۳، ۴ یا ۵ عنوان کتاب خوب دارند انتشارات خودشان را سر پا نگه می‌دارند و ادامه فعالیت می‌دهند. همین نشان می‌دهد که اگر کتاب درست انتخاب شود و بر اساس سرفصل‌ها نوشته شده و بومی‌سازی شود و عیناً مطالب کتب خارجی ترجمه نشود و وارد بازار نشود، یک بازار خیلی خوب و مناسبی وجود دارد که ناشران می‌توانند از این ظرفیت استفاده کنند. باز با توجه به ماموریت سازمان انتشارات ما اعلام آمادگی می‌کنیم که در قالب جشنواره‌های فرهنگی که داریم، این بخش را به دلیل اهمیت و تاثیرگذاری و جایگاهش به عنوان بخش ویژه داشته باشیم و به صورت اختصاصی کتابهایی که توسط دانشجویان در این زمینه تالیف و ترجمه می‌شود را حمایت کنیم و هم اینکه بتوانیم به جامعه نشر کشور به ویژه نشر دانشگاهی و اساتید گرامی هم که در این زمینه فعال هستند، معرفی کنیم و انشاء... بتوانیم آن وظایفی را که به عهده ما نهاده شده به ویژه در حوزه مباحث مربوط به موضوعات دانشگاهی بتوانیم به نحو احسن انجام بدهیم و در خدمت دانشجویان و اساتید و جامعه علمی کشور و حتی عموم مردم

هستیم. البته این تصور غلط وجود دارد که وقتی صحبت از کتابهای مربوط به گردشگری می‌شود در ذهن عموم مردم حتماً باید یک سری کتب نفیس باشد و یک تصاویری از اماکن زیارتی و گردشگری. این کتابها می‌شود کتابهای گردشگری اما این یک بخش کوچکی از کتابهای گردشگری است ولی در حوزه معرفی جاذبه‌ها، معرفی پیشینه تاریخی و بحث‌های علمی مربوط به گردشگری ما آمادگی داریم که در خدمت اساتید در این حوزه باشیم.

در پایان تشکر می‌کنم از جناب آقای رحیم یعقوب‌زاده و همکارانشان که بخشی از برنامه‌هایشان را در قالب نشست‌های تخصصی به بحث کتاب و نشر کتب گردشگری دانشگاهی اختصاص داده‌اند.

کتابخانه ایسنا ۱۳۹۵ - ۱۳۹۶
کتابخانه ایسنا / فرهنگ عمومی / کتاب و انتشارات / سینما و تئاتر / انجمن و موسسه ها / گردشگری و میراث / رسانه / فرهنگ عامه

نشست چشم‌انداز صنعت گردشگری با موضوع «نگد کتاب تألیفی»
بازدهمین نشست علمی - تخصصی از سلسله نشستهای چشم‌انداز صنعت گردشگری در ایران با موضوع نغد کتاب تألیفی دانشگاهی برای رشتههای گردشگری برگزار میشود.
به گزارش ایسنا مرکز گردشگری علمی-فرهنگی دانشجویان ایران در نشست علمی-تخصصی به نغد کتاب تألیفی دانشگاهی برای رشتههای گردشگری می‌پردازد.
نشود ایرانشهری، رئیس موسسه آموزشی علمی-کتابخانه ایسنا، مرکز فرهنگی

آخرینهای فرهنگی و هنری
مجلسد فرهنگ ایران در اثر کتابخانه ایسنا
مجلسد کتابخانه ایسنا
مجلسد کتابخانه ایسنا
مجلسد کتابخانه ایسنا

کتابخانه ایسنا ۱۳۹۵ - ۱۳۹۶
کتابخانه ایسنا / فرهنگ عمومی / کتاب و انتشارات / سینما و تئاتر / انجمن و موسسه ها / گردشگری و میراث / رسانه / فرهنگ عامه

کتابخانه ایسنا / فرهنگ عمومی / کتاب و انتشارات / سینما و تئاتر / انجمن و موسسه ها / گردشگری و میراث / رسانه / فرهنگ عامه

کتابخانه ایسنا / فرهنگ عمومی / کتاب و انتشارات / سینما و تئاتر / انجمن و موسسه ها / گردشگری و میراث / رسانه / فرهنگ عامه

کتابخانه ایسنا / فرهنگ عمومی / کتاب و انتشارات / سینما و تئاتر / انجمن و موسسه ها / گردشگری و میراث / رسانه / فرهنگ عامه

کتابخانه ایسنا ۱۳۹۵ - ۱۳۹۶
کتابخانه ایسنا / فرهنگ عمومی / کتاب و انتشارات / سینما و تئاتر / انجمن و موسسه ها / گردشگری و میراث / رسانه / فرهنگ عامه

کتابخانه ایسنا / فرهنگ عمومی / کتاب و انتشارات / سینما و تئاتر / انجمن و موسسه ها / گردشگری و میراث / رسانه / فرهنگ عامه

کتابخانه ایسنا / فرهنگ عمومی / کتاب و انتشارات / سینما و تئاتر / انجمن و موسسه ها / گردشگری و میراث / رسانه / فرهنگ عامه

کتابخانه ایسنا / فرهنگ عمومی / کتاب و انتشارات / سینما و تئاتر / انجمن و موسسه ها / گردشگری و میراث / رسانه / فرهنگ عامه

جستجو

پستگاه مرکزی کتاب ایران

نشست چشم انداز صنعت گردشگری با موضوع «تقد کتب نابگی»

۲۲ مرداد ۹۵ ساعت ۱۵:۳۰ - خبرگزاری ایسنا

به گزارش ایسنا، مرکز گردشگری علمی-فرهنگی دانشگاه تهران در نشست علمی تخصصی به کتب نابگی دانشگاه برای رفاه حال گردشگری می پردازد.

شهود امیرانعلایی، رئیس موسسه آموزش عالی علمی- کاربردی سوات فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری، حمید عامریان، استاد دانشگاه و فعال گردشگری و عادل تقوی، رئیس سازمان انتشارات جهاد دانشگاهی در این نشست سخنرانی می کنند.

به گزارش مرکز گردشگری علمی - فرهنگی دانشجویان ایران وابسته به جهاد دانشگاهی، این نشست روز دوشنبه 22 مرداد در محل خبرگزاری دانشجویان ایران (ایسنا) برگزار شد.

چندین تریبون هم

تشفیل بزرگ استان شش جوی در تریبه بند استان

رئیس از مردم کشور از سفر محروم هستند

اسفهان شهر دورچیده با من شود

نشست چشم انداز صنعت گردشگری با

کتاب - مرکز کتاب ایران

English - العربية - Español - Türkçe

ایسنا: نشست «چشم انداز صنعت گردشگری با موضوع «تقد کتب نابگی»

امیرانعلایی: تالیف کتاب آموزشی از مهم ترین چالش های گردشگری است / ایرانیان با رشته گردشگری غریبه اند!

کتاب انتشارات / دوشنبه 22 مرداد 1395 ساعت 15:30

شهود امیرانعلایی، رئیس موسسه آموزش عالی علمی- کاربردی سوات فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری، حمید عامریان، استاد دانشگاه و فعال گردشگری و عادل تقوی، رئیس سازمان انتشارات جهاد دانشگاهی در این نشست سخنرانی می کنند.

به گزارش مرکز گردشگری علمی - فرهنگی دانشجویان ایران وابسته به جهاد دانشگاهی، این نشست روز دوشنبه 22 مرداد در محل خبرگزاری دانشجویان ایران (ایسنا) برگزار شد.

چندین تریبون هم

تشفیل بزرگ استان شش جوی در تریبه بند استان

رئیس از مردم کشور از سفر محروم هستند

اسفهان شهر دورچیده با من شود

نشست چشم انداز صنعت گردشگری با

پشتیبانی علمی - فرهنگی دانشجویان ایران وابسته به جهاد دانشگاهی

نشست علمی تخصصی «چشم انداز صنعت گردشگری با موضوع «تقد کتب نابگی»

با افتخار آستید گردشگری مواجیم/ دانشجوی گردشگری آداب سفر نمی داند

رئیس موسسه آموزش عالی علمی- کاربردی سوات فرهنگی و گردشگری که در حال حاضر دستمزد درآمد آمانده صده هجرت، مشایق رشته های گردشگری هستند. این اتفاق یک ضعف در جوهری دانشگاهی گردشگری محسوب می شود. با افرادی که می توان گفت تا در این رشته تخصصی.

به گزارش ایسنا، در ۱۵ دهمین نشست علمی - تخصصی از سلسله نشست های «چشم انداز صنعت گردشگری در ایران» با موضوع «تقد کتب نابگی» دانشگاهی برای رشته های گردشگری، که عصر روز دوشنبه 22 مرداد (ساعت 15:30) مرکز گردشگری علمی-فرهنگی دانشجویان ایران در خبرگزاری ایسنا برگزار شد. تعدادی از اعضای هیئت مدیره دانشگاه و فعالان گردشگری در این نشست سخنرانی کردند.

شهود امیرانعلایی، رئیس موسسه آموزش عالی علمی - کاربردی سوات فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری، حمید عامریان، استاد دانشگاه و فعال گردشگری و عادل تقوی، رئیس سازمان انتشارات جهاد دانشگاهی در این نشست سخنرانی می کنند.

